

Naši dopisi.

znaša 50 kr., vplačnina na mesec za domače bralničarje 20 kr., a unanje po 10 kr. (Bralni udje, ki so bili v društvu čitalnice pred ustanovitvijo podpornega društva, ne plačajo pristopnine.) Bralni udje nimajo nobene pravice do podpore. Podporni (redni) udje plačajo a) domači po 1 gold., unanji pa 50 kr. pristopnine, b) domači 50 kr., unanji pa 30 kr. mesečnine. — „Rojaki!“ — kliče odbor slednjič — „blagi ta namen bodi Vam v spodbudo, da pristopite v prav obilnem številu; kajti čem več nas bo združenih, tem večo veljavnost bo imelo novo društvo in s tem večim vspehom bode moglo delovati. Za sprejem oglašiti se je pri osnovalnem odboru v prostorih goriške čitalnice na Travniku nad kavarno „All' Europa“, kamor naj se blagovoljno pošiljajo tudi pismeni oglasi.“

* *Amerikanska dobrotljivost.* Nekaj posebnega je napravil bogat Amerikanec v Novem Jorku, namreč parni voz, ki se ves dan počasi po mestu vozi in na posebnih krajih postaja. Spredej na vozu je posoda s kavo, ob straneh pripete sklenice; vsak, kdor hoče, si sme zajeti iz posode kave in je piti; zadej pa je koš s kruhom, da si ga tudi vsak lahko vzame. Na vozu je prapor z nemškim in angleškim napisom tako se glasečim: „Kava in kruh za vsacega brezplačno (zastonj).“ Kavo kuha sproti isti ogenj, ki dela par in goni voz. Ta Amerikanec mora silno bogat biti, drugače ne bo dolgo tako po mestu vozaril. V Evropi dozdej nima še posnemovalca.

* *Pravodsodje v Ameriki.* V amerikanskih listih je brati ta-le dogodba: V nekem kanadskem mestu je stal pred porotniki morilec, ki je svoje hudodelstvo popolnem obstal, a porotniki so ga vendar oprostili. Sodnika je ta krivična sodba grizla, zato reče ob koncu: „Dobro, gospodje porotniki, vi ste spoznali, da zatoženec ni moril. Zdaj ima sodnika naznaniti mu razsodbo, ali po postavi ima sodnik pravico, naznanjenje razsodbe preložiti za več dni, najdaljši obrok je 99 let. Jaz danes ne utegnem razglasiti sodbe, toraj preložim dan na danes čez 99 let. Do razglasenja razsodbe mora po postavi zatoženec ostati v ječi, — se ve da.“ Zatožencev zagovornik pa je tudi tič, hitro si vé pomagati. „Danes čez 99 let bo ravno nedelja (v Ameriki je postavni praznik za vsakega, toraj tudi za sodnike)“ — se oglasi naglo. „Vrlo“ — reče pa sodnik ravno tako naglo — „če bo nedelja tisti dan, potem bote imeli vi pravico oglašiti se, pa se razglašanje sodbe preloži še na 99 let, če bote hoteli“. S tem je bila sodba končana. — Za resnico tega prepuščamo odgovornost, se ve da, ameriškimi listom.

* *Koliko je v Avstriji tujcev.* Pri ljudskem številjenji se je pokazalo, da je v Avstriji (brez Ogerske) v primeri z drugimi deželami število tujcev, ki nimajo še domačinske ali državljanske pravice, silno veliko, znaša namreč 350.013 (l. 1869. jih je bilo le 204.950); za 21 milijonov in 794.231 prebivalcev naše polovice je to silno veliko. Največ jih je na Dunaji, kjer je med 726.105 prebivalci 87.989 tujcev. Dalje se kaže, da je med tujci prišlo jih največ iz nemških dežel, namreč 99.327 (38.795 samo Prusov); ni čuda, da je toliko prusaškega duha pri nas. Tudi ogerskih judov je veliko. Iz Laškega jih je 40.152, iz Rusije 11.654. Drugi so iz vseh evropskih dežel in celo iz Amerike jih je 1306. Naseljajo se posebno tam, kjer se jim nova pota, na pr. železnična, odpró, iz Nemčije pa najraje tam, kjer je kaj dobička ali lahkega zaslužka upati. — Iz tega je razvidno, da je Avstrija še zmiraj lepa dežela, ki z vseh strani ljudi na-se vleče, kajti le redki so, ki so prišli sèm svoje bogastvo pušcat.

Z Dunaja 8. febr. (*Vodnikov večer.*) Spomin našega prvega pesnika hvaležni slovenski narod v vseh svojih pokrajinah slavi; pa tudi v tujini živeči Slovenci nikoli ne pozabijo na ta narodni praznik. Akademsko društvo „Slovenija“ na Dunaji priredilo nam je tudi letos 4. dne t. m. „Vodnikov večer“ v dvorani hotela „zur Stadt Wien“ in sme se reči, da je bil izvrsten. V goste prišlo je precej tukajšnjih Slovencev, nekoliko odličnih českých rodbin, kakor podpredsednik „Slovanske Besede“ gosp. Kalandra, deželni šolski nadzornik gosp. Veber, dvorni svetovalec gosp. Ribička in pred vsem neizmerno dosta slovanskih dijakov vseh plemen. Večer je imel prav domač značaj in imeli smo se res prav dobro. Prvokrat nam je tukaj na Dunaji, odkar „Slovenija“ živi, bila dana prilika, da smo imeli kot sodelovalko slovensko gospodično; mlada hčerka znanega našega rojaka g. prof. Š-a očarala nas je s svojo spretnostjo pri sviranji na glasoviru. Upamo, da to ni bilo prvo in zadnjikrat. Gosp. prof. Glaser igral nam je na citrah kitico iz slovenskih pesmi res krasno, gosp. St. Pirnat razveseljeval pa nas je zopet s svojim milim in izurjenim glasom. Ni mi treba obširneje omenjati, kako je bilo občinstvo od vseh navdušeno in da so morali svoje točke vsi ponavljati in še nekaj dodajati. Častno spolnoval je tudi svojo nalogo oktet Slovenijinih pevcev. Imeli smo pa tudi ta večer zanimivo in za naš čas, ko kličemo: „Koroška vstan'!“ jako primerno berilo. Predsednik stud. jur. J. Babnik dokazoval nam je, da imamo tudi Slovenci svojo zgodovino v vsakem smislu te besede. Posebno važnost pa je polagal na pravno zgodovino in ravno pri gorotanskih Slovencih pokazuje se nam krasno izvedeni sostav slovenskega prava, ki ima svoj vrhunec v ustoljevanji koroških vojvod. Kar je bil starešina ali domačin zadrugi, — da smo nje tudi Slovenci v zgodovinskem času še imeli, je uže dokazano — kar župan župi, to je bil vojvoda, pozneje s tujo besedo „knez“ imenovan, celemu plemenu. Povsod vlada demokratično slovansko načelo in starešina, župan in knez so le „primi inter pares“. Ko smo slišali, kako dolgo so se spoštovale pravice narodove — saj še je cesar Franc I. leta 1823. kmetu Hercegu ali Edlingerju iz Blažnje vasi, ki je imel pravico vstoljevanja, potrdil vse njegove izvanredne pravice, ko smo slišali, kako se je spoštoval slovenski jezik celo na dvoru nemških cesarjev, moralo se nam je pač tožiti po teh časih, ako se današnjih spominjamo. Vendar to nas naj bodri, da se trudimo z vsemi močmi, da svojemu jeziku zopet priborimo vse pravice, in prav je govornik h koncu povdarjal, da se nam posebno Koroška ne sme odtujiti, ki ima tako lepe spomine za nas.

In prav — tudi po imenu — zabavni del! Kdo ga ne pozna? Saj so ravno po njem Slovenci dunajskim Slovanom najbolj znani. Pevci navduševali so nas s krasnimi, slovenskimi in slovanskimi pesmami, ognjevit in krepka napitnica sledila je za napitnico in reči moramo, da so bili nekateri govori naših bratov prav pomenljivi. Posebno primerna pa je bila zdravica gospoda prof. Šumana slovenski mladini, v kateri je razvijal česko geslo: v vedi in delu je naše rešenje! Da bi se ga mladina res hotela povsod in dosledno poprijeti!

Kot novost iz tukajšnjih slovanskih krogov moram omeniti, da so Hrvatje po dolgih naporih vendar enkrat dobili zopet svoje društvo „Zvonimir“. Večina hrvatskih dijakov bila je uže dve leti brez društva, odkar njim je bil njih dični stavec „Velebit“ razpuščen. Slovenski dijaki imajo tedaj zopet priliko seznanjati se s svojimi najbližnjimi brati, in želimo, da bi ta vez, ki mora po-

sebnost mlade sinove dveh najbližih slovanskih plemen vezati, bila res iskrena in ne obstajala tudi samo v besedah. Zanimivo je pri ustanovitvi „Zvonimira“ to, da so hrvatski tehniki, ki so imeli dozdej svoje društvo, ga zdaj takoj razpustili. To bi tudi nekje drugod vredno bilo posnemanja. Le ne moči cepiti, kjer ni potrebno! Neradi, ali vendar moramo zabilježiti, da se je to cepljenje tudi na Vodnikovem večeru kazalo s tem, da smo slovenskih dijakov tam primerno premalo videli; bilo je, na pr. več českih dijakov nego slovenskih. Lepo to gotovo ni, ako je mlačnost in še marsikaj drugoga tega krivo!

Z Dunaja 14. febr. — Minul je teden hudega boja v državnem zboru. Neprijetnost vsacega novega davka je sama ob sebi razumljiva, še bolj pa, ako davek sega v velike kroge in v kroge revnih ljudi, kakor se to ne dá tajiti pri davku na petrolej. — Levičarji državnega zbora bi se bili morali preveč zatajevati, ako bi ne bili po vsi moči nasprotovali temu davku in tudi si iskali zaveznikov zoper ta davek med zborovo desnico. Hotelo se jim je uže to posrečiti, pa vendar se je nakana še o pravem času pregledala in namesto nezaupnice izrastla je vladi in posebno denarnemu ministru sijajna zaupnica, o kateri se sme upati, da jo bo vlada tem više cenila, ker je bila v resnici težka in kaže, kako je pri tem glasovanju navdajala le želja odločno in resno pripomoči k temu, da se vredi državno gospodarstvo in zapusti konečno do zdaj navadno pot z denarnih zadreg še le pomagati z novimi dolgovi. — Včeraj pričela se je budgetna obravnava. Karneri, Klier in Schaup napadali so vlado ostro in strastno, danes in jutri se bo to nadaljevalo, v četrtek pa se ima splošna debata skleniti. Potem ima prva seja biti zarad volitev v českem velikem posestvu še le v torek.

Iz Tribuč v črnomaljskem okraju 8. febr. — Koncem preteklega meseca smo imeli pri nas volitev srenjskega starešinstva; voljeni so bili: posestnik Mate Cvitkovič iz Tribuč za župana, Mate Jankovič iz Vrbe in Miko Adlešič iz Pribinc pa za občinska svetovalca.

Iz Ljubljane. — Mestne volitve se bližajo, najbrž bodo v prvi polovici marca meseca. Obrok za pritožbe zoper volilni zapisnik, ki je na „rotovži“ vsakemu volilcu v pregled razpoložen, preteče z 22. t. m., toraj zadnji čas za ogled in pritožbe. Voliti bo letos: v prvem razredu 4, v drugem 3, v tretjem 3 nove odbor-nike, — toliko jih namreč letos izstopi v vseh treh razredih. Več bomo o tem uže še spregovorili, kedar bode magistrat naznanil dneve volitvene. — Predpust je letos zelo živahen — menda zato, ker je kratek; vse se podviza vživati njegove dneve, ples podi ples in pri društvenih plesih se odlikuje posebno ženski spol s krasnimi robami. Kupčijski ples na starem strelišči je bil zadnjo soboto obilno obiskovan in lep, dokaz, da mu prememba društvenega odbora ni prav nič škodovala, marveč le koristila. Sploh je videti, da narodni značaj povsod prevladuje. — Vreme je tako in še lepše nego je bilo, tudi še nikjer ni znamenj, da bi se prevrglo. Zemlja zdihuje uže po mokroti, ljudje pa tudi. Le to je prijetno, da smo zmiraj brez megle in imamo vsak dan od jutra do večera svitlo in gorko solnce še brez vsega vetra. Take zime Ljubljana pač ne bo kmalu zopet doživela.

— (*Kmetijsko predavanje*) potovalnega učitelja poljedelstva gosp. E. Kramar-ja 12. dne t. m. na Razdrtem bilo je prav dobro obiskano, zbralo se je skoraj 70 poslušalcev. Natančneje poročali bodemo v prihodnji številki.

— (*Imenovanje.*) Za duhovnega pastirja v kaznilnici na Gradu je naučni minister imenoval gosp. Pucca iz Dobropolja.

— (*Gosp. Fr. Bradaška*), ravnatelj na gimnaziji v Zagrebu, domá iz Kranja, podá se vsled bolehnosti v stanoviti pokoj.

— (*Prečastiti gosp. Anton Zupančič*), doslej kaplan pri sv. Jakobu, postal je bogoslovni profesor duhovnega pastirstva za kanonikom A. Zamejicem, in nastopi službo svojo s prihodnjim mesecem ali z drugim šolskim polletjem; verstvo ali dogmatiko pa obdrži še kanonik A. Čebašek.

— (*Reklamacijska komisija*) za zemljiški davek na Kranjskem je tako le sestavljena:

Predsednik: Andrej Winkler, c. kr. deželni predsednik.

Poročevalec: Jos. Podrekar, c. k. davk. nadzornik.

Udje po finančnem ministerstvu imenovani:

Janez Verderber, c. k. davk. višji nadzornik.

Luka Robič, c. k. davk. višji nadzornik v pokoji.

Anton Lenarčič, c. k. višji davkar v pokoji.

Jos. Podrekar, c. k. davk. višji nadzornik.

Udje po deželnem zboru izvoljeni:

Dr. Karol baron Wurzbach, grajščak.

Dr. Jos. vitez Savinšek, grajščak.

Dr. Jos. Poklukar, drž. poslanec.

Oton Detela, deželni poslanec.

Namestniki: Predsednikov namestnik: Avg. Dimic, c. kr. viši finančni svetnik. — Udov namestniki pa: Wencel Gol, c. k. gozdni nadzornik, Jože Sevnik, grajščak, Martin Peruzi, posestnik, Franc Prinz, c. k. gozdar, Peter Lasnik, trgovec, Karol Lukman, vodja obrtnijske družbe kranjske, Wencel Stedry in Leop. baron Lichtenberg.

— (*Slovenski jezik pred sodnijo.*) „Kaj dela Pražak?“ bi prav lahko vprašali, ko beremo po slovenskih in nemških listih toliko pritožeb o tem, da sodnije po Slovenskem slovenska pisma vračajo in se branijo slovenskih zapisnikov (protokolov). Tukajšen list poroča o neki dogodbi pri ljubljanski okrajni sodniji, kateri načelnik je deželne sodnije svetovalec Ledenik, deželni poslanec faksijske stranke. Koncipijent nekega tukajšnjega doktorja je tam narekoval zapisnik slovenski; komaj pa gosp. Ledenik to sliši, brž ustavi spisovanje in ukaže pisati zapisnik nemški, češ, da slovenskih zapisnikov on ne trpi. Ugovor ne pomaga nič, slovenski spis, na katerem so bili uže koleki, se mora zavreči in tako je zgubljen čas in denar. Sploh je g. Ledenik, kakor beremo v „Trib.“, ukazal, da se od odvetnikov ne smejo jemati slovenske vloge. Vrhniški sodnik dr. Pauer (Dežmanov stričnik) je te dni slovensko vlogo dr. Mošetu v Ljubljano nazaj poslal z opombo, da se sodnije s takimi vlogami le „molestirajo“!! — Tako se godi za časa ministerstva Taaffejevega, ko je pravosodni minister Pražak — Čeh! K temu bi bila vsaka opomba odveč.

— (*Za „Sokolovo“ maškerado*) se delajo skrbno velike priprave. Vabila, v Blaznikovi tiskarni kaj lepo izdelana, so uže razposlana in se glasé na imena, da ne bo nobenih neredov. Nadzorstvo mask bo zelo strogo. Kdor ni še prejel vabila, naj se blagovoli oglasiti za-nj pri Sokolovem starosti, gosp. Fr. Ravniharju. Priti je maskirano; kdor pa pride v salonski (črni) obleki nemaskiran, plača pri vstopu še 50 kr. Vstopnina je: za ude „Sokolov“ in čitalnične pevce po 50 kr., za ude drugih narodnih društev po 1 gold., za rodovine treh oseb 2 gold. Kdor pa ni ud nobenega narodnega društva, plača 2 gold. Vstopna znamenja se bodo dobivala 19., 20. in 21. februarija od 2. do 4. ure popoldne v čitalnici prvem nadstropji; dobiti pa znamenje more le tisti, kdor pokaže vabilo na njegovo imé se glaseče.

— (*Vabilo*.) Debeli četrtek dne 16. svečana priredi čitalnični pevski zbor sijajno „besedo“ v čitalnični dvorani na korist pevski blagajnici. Spored: 1. N. Stoos: „Junaci na ples“, polka, zbor (nov). 2. A. Nedvéd: „Luna sije“, zbor in tenor-solo (g. J. Medén) (nov). 3. * * * Eno „za lármo“, gosp. P. Kajzel. 4. Suppé: „Ljubezen in policija“, komičen zbor, spremljan z glasoviro, nakovali, zvonom in bobnom (nov). 5. * * * „Cilinder in klobuk“, komičen dvogovor (gg. Mejač in Petrič). 6. Verdi: „Un ballo in maschera“, scena in zbor; samospjev poje g. J. Medén. 7. F. Stegnar: „Kitajska“, šaljiv čveterospev, pojó 4 Kitajci iz Hong-Konga. 8. V. Mazánek: „Že ženó ga Tineta“, možki zbor z godbo na mrlotinkah in turškim bobnom (nov). 9. Loterija. 10. Ples. — Na glasoviru spremlja gosp. Josip Maier. — Med posameznimi točkami in pri plesu svira gledališka godba. Začetek ob 8. uri zvečer. — Vstopnina: a) za ude čitalnice in Sokola: osoba 50 kr., za neude: osoba 1 gold.; družine treh osob po 2 gold. Vsaka osoba dobi pri vstopu eno številko za loterijo brezplačno. Pevski odbor.

— (*Prvo šolsko polletje*) se je končalo v soboto 11 t. m., drugo pa pričelo uže zopet danes v sredo 14. dne t. m. Pač kratke počitnice vmes!

— („*Narodni dom*“.) Pri zadnjem shodu udov je bil za odborovega predsednika izvoljen dr. Mošé. Deležev je dozdej oddanih uže okoli 100. Zrno to je padlo povsod na rodovitna tla, povsod se je prijelo. Klicu odmev je iz vseh krajev najprijaznejši, uže so se tudi začeli na več krajih nabirati prostovoljni darovi. Če bo kdaj šlo, bo šlo zdaj, le pogum!

— (*Ljubljanskemu „Wochenblattu“*) se slaba godi. Kar se slovenski listi ne marajo več z njim ravsati, ker je premalo vreden, si išče gradiva drugod, pa nima sreče. Oni dan ga je deželni predsednik zavrnil zavoljo očitne laži o zadevi Vesteneckovi, zdaj pa ga je krcnilo po krempljih senožeško županstvo, ker je tudi od tam imel lažnjive novice. V drugem je pa listič tako malo vreden, da se nihče več ne briga za-nj; škoda za papir, ki se s tem gradivom pomaže.

Novičar iz tujih in domačih dežel.

Z Dunaja. — Poslaniška zbornica sprejela je z večino povikšanje davka na petrolej od 3 gld. na 10 gld. od meterskega centa; v gosposki zbornici pa je še bolj sijajno zmago priborila vlada o vprašanji praškega vseučilišča, ker zmagala je tam zoper nasvet zastopan po dr. Unger-ji z večino 27 glasov.

— Gosposka zbornica je po hudem boji sprejela postavo, da Čehi dobé svoje lastno vseučilišče. Nasprotniki Čehov so hudo ugovarjali, a posebno dobro se je potegnil za vseučilišče grof Belkredi in tudi minister Conrad. Tako je bil predlog sprejet z veliko večino. Ustavoverski listi kar škripljejo z zobmi zavoljo tega in pravijo, da bo v Pragi zdaj jelo nemško vseučilišče hirati in bo tudi gotovo propadlo.

Koroška. — Novi ljudski časnik „Mir“ je prav globoko v ljudstvo segel, druge številke se je tiskalo 1600 iztisov, pa jih je bilo še premalo. Izšla je zdaj tretja številka. Vredovan je prav dobro. Nemškutarji in renegati se zavoljo tega hudo jezé z besedo in pismom. Ljudstvo ga kaj rado bere.

Česka. — Veselje nad tem, da Praga dobi posebno česko vseučilišče, je po vsi deželi neizrekljivo, skoro po vseh mestih s českim prebivalstvom so vihrale zastave in zahvalni telegrami so šli do večine gosposke

zbornice, do vlade in do grofa Belkredija. Največe navdušenje pa je za cesarja, kateremu so pridali priimek „tretji ustanovitelj českega vseučilišča“.

Iz Bosne. — Kolikor se zvé iz uradnih listov in vojnega poveljništva v Sarajevu, se punt čedalje huje razširja, puntarjem prihajajo čete iz vseh krajev. Bilo je uže več krvavih bitek, tako 10. t. m. pri Mrezici, Trnovu in Foči, prej pa še na Rogojskem sedlu in Ledenici. Povsod so se morali uporniki umakniti, zgubivši nekaj mrtvih in ranjenih. Zgube naših vojakov niso velike, mrtvih malo, le nekaj ranjenih; natančno število se pa ne zve sproti, ker so celó vladna poročila čisto kratka in suha.

S Črneyore. — Knez je izdal določbe ministrom, kako se obnašati o ustaji. Jedro določeb je: stroga neutralnost, dokler se Avstrija drži pogodeb, in meja mora biti popolnem zaprta. Pribeglim rodovinam, katere pomanjkanje tare, je knez sklenil priskrbeti potrebne podpore.

Srbija. — Tukajšnja Rusom prijazna stranka zeló ščuje zoper sedanjo vlado zaradi velikih zgub Srbske pri francoski „Union generale“. Za upornike na jugu se neko javno sočutje skazuje in nabirajo podpore.

Ruska. — Tukajšnji uradni časniki začenjajo pisati upornikom na jugu prijazno, Avstriji nasprotno. Ali ni to morebiti prvo znamenje, da se s tega upora znajo napraviti večje, evropejske homatije, kazala bo nam prihodnost.

Pojasnilo.

Ko je „Slov. Narod“ od dne 11. t. m. prinesel z Dunaja telegram, da mene ni bilo v zbornici pri glasovanji za povikšanje davka na petrolej, in da me po praznikih še sploh ni bilo tam, zdelo se mi je potrebno onemu poročilu dodati vzrok mojega zadržka namreč: bolezen v moji družini. — V svoje začudenje berem v „Slov. Nar.“ od dne 13. t. m. „Poslano“ s podpisom „Več narodnjakov“, v katerem se kritikuje moje pojasnilo v taki obliki, — da mi dostojnost ne pripušča, na to kaj odgovarjati ne danes ne v prihodnje.

Na Dunaji 14. februarja 1882.

Dr. Poklukar.

Telegram „Novicam“.

Dunaj 15. februarja.

Med včerajšnjimi govorniki budgetne debate je bil tudi Tonkli in dr. Jaques. Ta je nam in vladi očital, da „Slovenski Narod“ proslavlja Krivošjane in govori Skobelevov. Danes je bila sprejeta postava o praškem vseučilišču v tretjem branji. Minister Pražak je levičarje ostro zavrnil. Zdej govori Čartoriski. Za govornika sta oglašena tudi dr. Poklukar in Klun.

Listnica vredništva. Gosp. A., nadučitelj v Kostanjevici: Okužene krške rake smo sprejeli. Lepa hvala. Rezultat preiskave naznanili bodemo prihodnjič.

Žitna cena

v Ljubljani 11. februarja 1882.

Hektoliter: pšenice domače 9 gold. 26 kr. — banaške 10 gold. 3 kr. — turšice 6 gold. 20 kr. — soršice 7 gold. 20 kr. — rži 6 gold. — kr. — ječmena 4 gold. 39 kr. — prosa 5 gold. 4 kr. — ajde 5 gold. 4 kr. — ovsa 3 gold. 41 kr. — Krompir 2 gold. 68 kr. 100 kilogramov.